

Miroslav Holub

ANDĚL NA KOLEČKÁCH

Miroslav Holub

ANDĚL NA KOLEČKÁCH

2012

veškerá práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Užívání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze používat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající například v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování v síti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření, je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umístování textu na servery, z nichž je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, zda do takového sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživateli z účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technická opatření zabezpečení elektronické knihy.

Miroslav Holub – dědicové c/o DILIA, 1963
Carpe diem, 2012

www.carpe.cz

Made in Moravia, Czech Republic, EU

Anděl na kolečkách

Poloreportáž z USA

I. Co vidí letadlo

Stručný návod, jak přistát v New Yorku

Tedy především: slunce zapadá už druhou hodinu, pomerančová šťáva sákne do šedivé vaty dole a moře v průvrách mezi mraky je černé a zlé. A ze západu, z nesmírné dálky, se vynoří několik jedovatých mušek táhnoucích bílé vlasové linky: tryskové stíhačky na stráži.

Pak je dole Nové Skotsko, pusté a kamenné.

A pak je nutno tryskový autobus DC 8 opatrně a kolébavě zatočit vlevo; mraky se rozpouštějí a v hloubce se vynoří černá pevnina. Jako rána na buben. Jako výstřel z děla. Pevnina s tisíci nervózníma třpytivýma mrkajícíma očima, s horečnatýma očima, s očima majáků, které blesknou každou druhou vteřinou, s očima reflektorů, s očima na štopkách, s očima na kupolích, s očima kontrolních věží, s očima na skalách, s očima radarových stanic, s hladovýma očkama, s očkama blahobytu

s tvýma očima šoku

s tvýma očima lobotomie

s tvýma očima elektrických výbojů

s tvýma očima samoty

(i s tvýma očima, koneckonců,

Allene Ginsbergu)

a v houstnoucí temnotě, v temnotě, jaká je uvnitř mozku, se rozlévají fluorescentní města jako vzpomínky, jako naděje, jako utkvělé představy, jako myšlenky jen tak, bělavě a modře a zeleně fluoreskující města, jimž podivuhodná soustavnost historie dala jména jako Boston a Nantucket a New London a New Haven a Norwalk –

lebeční kost kontinentu duní –

a pak už je nejvyšší čas jít dolů, tři obrovské spirály, při nichž DC 8 stojí na křídle a trysky se zatínají do drnčícího vzduchu, visíte ve světelném prostoru New Yorku, ano, není pochyby, příboj světél se blíží vpravo nebo vlevo, vře to, modravě, zelenavě, bíle a červeně, ulice, neóny, auta, už to není let, ale zarývání do silového pole tmy a výbojů, tak to asi vypadá v atomu nebo v galaxii, je to New York bez souřadnic, bez nahoře a dole, bez východu a západu, je to jako kyvadlový pohyb v ku-

lovém městě, v městě, které je ze všech stran, není to let,
ale pohlcování,

obrovská černá masa letadla se chvěje nad pulsujícím chřtánem a pak se vyrovnává vše, je nahoře a dole, kolem je obyčejné ploché večerní město, kde lidi zrovna sedají ke stolu, lehají na otoman, dívají se na strop, vycházejí na ulici, líbají se, vdechují tmou a vydechují světlo, a toto je letiště, probíháte nekonečnou loukou modrých světél a sedíte na zemi, jedete ke skleněným budovám, amplióny podávají nesčetná poselství všem i každému zvlášť, každý vytahuje lejstra a cpe se ven, což je přistání na letišti Idlewild, což je v New Yorku, což je v Americe, a vidím tedy,

že si Kolumbus

Ameriku nevymyslíl –

jak říká Ferlinghetti.

No a co?

Tělnatá babička ve venkovském šátku, která spala do poslední chvíle, se hrabe z letadla před vámi, zaklíní se do dveří a nemůže sem ani tam, pokoušíte se ji vystrčit, drží za kufr, posléze vstupuje do Nového světa pozpátku, ale stevardka s první částí cestujících mezitím zmizela a druhá část, v jejímž čele se zcela neradi ocitáte, počne oddaně bloudit po betonu, po skladištích, po chodbách, kam je vstup přísně zakázán, je opětovně vykázána z budovy, aniž by kdokoli reptal a kdokoli podal pomocnou ruku, až konečně najdete správné dveře, kde skrze razítka, velmi namalované stevardky a nenamalované celníky jaksi automaticky, skleněnými halami a pohyblivými schody, jste vyvrženi do mrazivého prostoru, do mrazivé řeky světél valící vlny automobilů k Manhattanu.

A tato světla, tato písmena, tyto budovy a tito lidé jsou Amerika.

Pak už si jen najdete někoho známého nebo neznámého a zeptáte se: Tak co, taky tady včera přelo?

Na vyhlídkové plošině letiště Idlewild

Skleněné dveře se automaticky otvírají, schody jedou nahoru, úředníci se automaticky usmívají, zaplatíte a jste automaticky cestujícím, kufry automaticky odjíždějí a vy si automaticky sednete do kavárny a sledujete na obrazovce odlety.

Nebo automaticky hodíte čtvrt dolar do turniketu a můžete jít na vyhlídkovou plošinu a na odlety koukat přímo. A automaticky hodit čtvrt dolar do ampliónku u zábradlí a poslouchat odletová a příletová hlášení letadel, pokyny kontrolní věže a vůbec všelikou rychlou a přesnou leteckou řeč. Na zábradlí plošiny je rozvinut plakát „Letadlo žen za mír“ a rojí se zde elegantní ženy se standartami a prapory. Jejich oči jsou plny zápalu a dobré vůle.

Jejich dítko zatím lítají po plošinách a naslouchají – dobře zásobeny čtvrt dolary – ampliónkům. Přiblížím se ke dvěma klukům, kteří si právě zaplatili a loví zvuky z éteru. Kluci se po mně obracejí. Zjišťují, že je nebezpečí, že bych mohl poslouchat s nimi. Rychle a automaticky ampliónek vypínají. V jejich očích není stopy po dobré vůli. Rychle odcházím. Nemám rád oči bez stopy dobré vůle.

Blíží se déšť a elegantní ženy horempádem svinují standarty a svolávají dítko.

Jejich akce s letadlem za mír je nepochybně úctyhodná.

Bohužel asi tak hned nepochopí, že je jistá spojitost mezi tím, proti čemu bojují, a mezi zlýma očima jejich pacholat, která za svůj čtvrt dolar chtějí mít všechny zvuky světa pro sebe.

Rozhovor v Boeingu 707

V Memphisu startovalo letadlo za letadlem. Když se náš Astrojet odlepil, čekalo jich před rozjezdovým pásem sedm.

Muž vedle mne absolvoval svůj 296. let. Já svůj tři-
náctý. Ostatně měl frakturu nosní kosti po srážce letadla
s automobilem při 104. přistání.

Byl to zástupce firmy s tranzistorovými hodinkami.

– Co je to, zeptal jsem se.

Snažil se mi to vysvětlit.

Ptal se, jak by mohl navštívit Československo. Dopor-
učil jsem brněnský veletrh.

Nebo také dobu Pražského jara. To je takový hudební
festival, říkal jsem, spojil byste příjemné s užitečným.

– Hudební festival, řekl, co je to?

Snažil jsem se mu to vysvětlit.

Naprosto nemožná cesta z New Yorku do Paříže

Měl jsem letenku New York–Praha přes Kodaň a na
pondělí. Rozhodl jsem se však letět přes Paříž, tam zůstat
několik dní, a letět už v neděli.

– To je naprosto nemožné, řekla slečna v uniformě
v kanceláři SAS v Rockefellerově centru, v pátek před
tou nedělí. Dole pod okny příjemně šuměla Pátá avenue.
Zaváhal jsem.

Za chvíli řekla: – Přijďte, prosím, za dvě hodiny.

Přišel jsem za dvě hodiny. Bylo slunce a věže Rocke-
fellerova centra vypadaly jako skluzavky bronzových
andělů.

Slečna v uniformě mne už čekala.

Nabídla mi cigaretu.

Pak mi podala letenku New York–Paříž–Curych–Pra-
ha. Z New Yorku v neděli.

– V Paříži se můžete zastavit tři nebo pět dní, řekla.

– Bohužel budete muset přestupovat v Prestwicku
a v Londýně, řekla. – Přímo cestu nebylo možno sehnat.
Pak se ještě chvíli omlouvala.

V neděli mne dovezli na letiště Idlewild v New Yorku
a uvrhli do přepychových čekacích a jídelních prostor
jako rybičku do dobře založeného akvária.

Letadlo odstartovalo vzhledem k nějakým těm bou-

řím nad Atlantikem s dvouhodinovým zpožděním, až v jedenáct hodin v noci.

Letěli jsme dvě a půl hodiny potmě, ale pak už bylo ráno, v půl druhé v noci. Dole byly zlaté mraky, na obzoru roztavené slunce a nade mnou stevardka se snídání.

Nastavili jsme si hodinky o šest hodin dopředu a utřeli jsme si ruce v ručnicích s kolínskou vodou.

Pak jsme byli v Evropě a prorazili jsme mraky dolů, kde byl podle hlasu kapitána v ampliónu Prestwick, ve skutečnosti rozbouřené moře, útesy, liják a cáry mlhy hnané jako ovce vlčím větrem s vyceněnými zuby.

Nicméně jsme za čtvrt hodiny přistáli v Prestwicku, který se liší jen tím, že kromě uvedených jevů je tam ještě nedozírná rozjezdová plocha, žlutá promočená tráva a několik letištních domečků. Skotsko, přesněji naprostý konec Skotska.

Sotva jsem vlezl do dřevěné čekárny, dostavila se dívka v uniformě a s velmi zkroušeným výrazem v tváři.

Upozornila mne, že společnost SAS telegraficky, leč upřímně lituje, že letadlo na Londýn nemohlo čekat.

Jsem zvyklý cestování: když mi někdo v čekárně řekne, že jsem zmeškal spojení, je mi jasno, že zde strávím jeden z tří set šedesáti pěti dní v roce. Zatvářil jsem se tedy také zkroušeně.

Dívka v uniformě však pravila dále, že společnost SAS (telegraficky) velmi lituje, ale že ve snaze šetřit můj čas mne dopraví neprodleně do Glasgowa, kde bude právě startovat jiné letadlo, jímž v Londýně stihnu spojení do Paříže.

A již se otevřely dveře a ukláněl se mladý skotský taxikář, s knírkem, slabým úsměvem a silně promoklý. A naložil mne a vezl mne starým skotským taxíkem třicet mil, přes pastviny a černá kamenná městečka (tak stará proti bílým městům americkým) do Glasgowa a na jiné letiště. Kdež byl telegram od společnosti SAS, aby mně byl poskytnut oběd podle vlastního výběru, a byl jsem naloděn do viscountu, který za deset minut odletěl do Londýna.

Na londýnském letišti byl vítr a v hale vyděšené vlaš-

tovky a stevardka, která mne upozornila, že společnost SAS mne žádá, abych použil letadla typu Caravelle, společnosti Air France. Učinil jsem tak s vědomím, že společnost SAS nade mnou bdí jako boží oko, že by mne prostřednictvím osmi set stevardek, letadel a helikoptéry dopravila třeba z New Yorku do Křimic u Plzně, za každou cenu a v každém počasí.

Za půl hodiny byla caravelle nad Paříží, dole proplouvala bílá moderní předměstí jako labutě a já jsem si na letišti Orly uvědomil, že jsem cestou vůbec nepotkal svá zavazadla, která bezpochyby zůstala v Prestwicku, Glasgowě nebo Londýně; zdálo se mi vyloučeno, že vševidoucí péče letecké společnosti by se mohla týkat také kufrů.

Na celnici nicméně stály mé kufry (mající značně přes váhu) a francouzský útlý celníček mne upozorňoval, že zajisté nemám nic k proclení a že nosiči stojí támhle. Bylo slunce a byly čtyři hodiny odpoledne. Pondělí.

Taková byla „naprosto nemožná cesta“ z New Yorku do Paříže. Jsou na světě zřejmě velmi různé stupně nemožnosti. Země nepoznáváme jen podle toho, co je v nich možné, ale taky podle toho, co je v nich pokládáno za nemožné. A podle toho, jak se nemožné přemáhá. Toto byla nemožná cesta amerického typu, i když šlo o skandinávskou společnost. Ověřil jsem si ten typ na každém americkém letišti a ve všech služebnách autobusových společností, kam jsem jen vlezl.

Co vidí letadlo

Letadlo letí, vzadu noc, vpředu den, a váhu slunce na křídlech. Země z výšky dvanácti kilometrů je klidná jako spící kuň. A nehybná jako obraz v mikroskopu. A toto je plicní tkáň Minnesoty, bílá sněhem, políčkovaná jako mapa tohoto kontinentu, s vlasečnicemi dálnic, rovnými i zauzlenými v umné kličky, s buněčnými hromádkami měst a s osamělými mikroby farem. A toto je Jižní Dakota a Nebraska, zvlněné jako napjatý sval. A Wyoming

jako bílá kost s kloubními hlavice hor, na které někdo nakreslil vrstevnice. A Utah, kde už je hnědo a šedivo, kde zbujely skály a rozlila se solná jezera, solné pouště se solnou trávou a solnými virusy, které se ukáží kravami, když se přistává v Salt Lake City.

A pak je vpředu noc a vzadu den a dole Kalifornie a San Francisco ověnčené mlžným jarním deštěm, krásné jako mořská víla.

Anebo je dole Texas a Alabama, žíznivé horkým rámem, se žlutýma kočičíma očima, s jemnou srstí stepi.

Anebo je dole Florida s borovými lesy, s chmýřím plantáží, kde se pěstují pomeranče, pročez to má být vidět, a s vřídky plantáží, kde se pěstují rakety, pročez to nemá být vidět.

Ale bezostyšné oko letadla
vidí povrch kulatého světa
s opilými střechami

a vidí bílé písky Nového Mexika i zelené háje Pensylvánie, vidí Washingtonův monument jako štíhlý prst ukazující k výšinám a Pentagon jako dost špinavou pěst ukazující naopak, vždycky naopak, generále, vidí hřbety krav a čepice generálů, když se přistává, vidí myší auta a oranžové kondory hydroplánů, vidí

stromy plné záhad
nedělní parky a němé sochy
Ameriku

plnou přízračných měst a pustých Ellis Islandů
a surrealistických krajin složených
z bezmyšlenkovitých prérií
předměstských samoobsluh,

jak říká Ferlinghetti,

vidí úběžníky mrakodrapů, listuje ve městech, čte pís-
menka domů a věty ulic, luští krystalové mřížky továren
v New Jersey, ví, že všechen ten kouř,

stoupající
z budov
firmy McKeesport, Pa.,
odpoledne
za soumraku